

Farmasisti terveysasemalla

Tiivistelmä

Projektiasiantuntija Sannamari Hinkkanen
Projektipäällikkö Anu Markkola
Projektiasiantuntija Minni Minkkinen

Helsingin kaupunki 2025

[Innokylä-verkkosivu](#)

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Projektin kokonaisuus

- Projektin toteutettiin osana EU-rahoitteisen Helsingin kaupungin kestävän kasvun hankkeen Moniammatillisuus ja uudet ammattiryhmät -osaprojektia.
- Projektin tarkoituksena oli kehittää Helsingin kaupungin terveystasemien farmasistipalveluja siten, että terveystasemilla työskentelevien farmasistien toiminnan vakiinnuttaminen ja juurruttaminen edelleen pysyväksi osaksi terveystasemien toimintaa.
- Projektin toimintaympäristönä olivat ne Helsingin kaupungin terveystasemat, joilla työskentelee farmasisteja. Farmasisti viittaa farmaseutteihin ja proviisoreihin.

Projektin tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteet

- Laajentaa ja yhtenäistää terveysasemilla työskentelevien farmasistien tehtäviä ja farmasistipalveluiden kokonaisuuden koordinointia.
- Seurata ja arvioida terveysasemilla työskentelevien farmasistien integroitumista osaksi terveysasemien toimintaa.
- Selvitetään farmasistipalvelujen kustannustehokkuutta.
- Edistää rationaalista lääkehoitoa terveysasemien farmasistipalvelujen avulla.
- Moniammatillisen työskentelytavan lisääntyminen terveysasemilla.

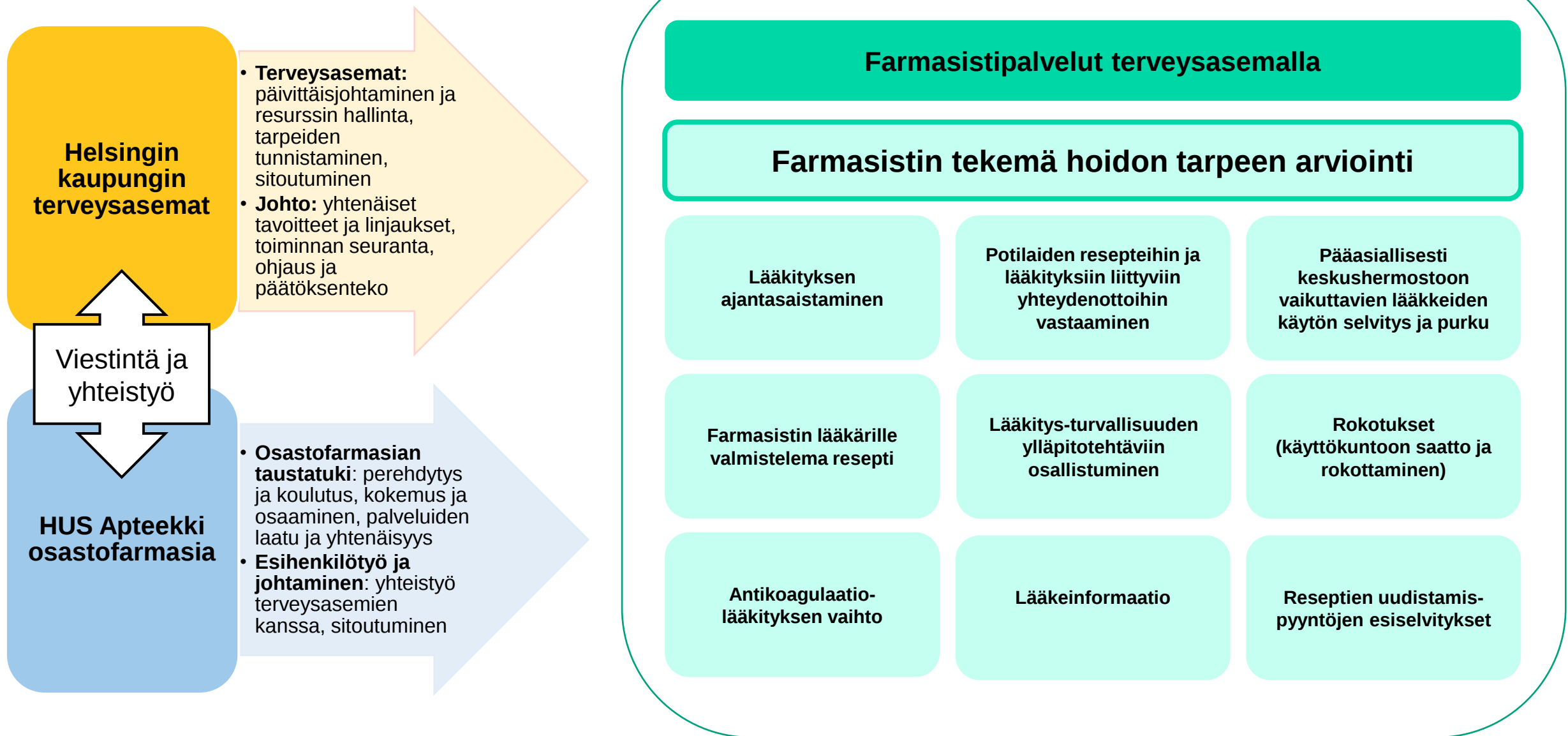
Kehittämistoimenpiteet

- Farmasistien hoidon tarpeen arviointi -toimintamalli
- Farmasistien rokottamiseen osallistumisen kokeilu
- Farmasistin valmisteleva resepti lääkärille -toimintamalli
- Farmasistien palveluiden kokonaisuuden kehittäminen ja integroitumisen vahvistaminen osana terveysasemien toimintaa
- Farmasistipalveluiden tuotteistaminen

Farmasistien pääasialliset tehtävät terveysasemilla

- Lääkityksen ajantasaistaminen
- Marevan-NOAC-lääkityksen vaihto
- Pitkäaikaisen unilääkityksen selvitys ja purku
- Konsultoitavissa resepti- ja lääkitysasioissa
- Terveysaseman takaisinsoittopalvelussa reseptin uusimisen linjan puheluihin sekä lääkityksiin liittyviin sähköisiin asiakasviesteihin vastaaminen
- Reseptin uudistamispyyntöjen esiselvitys ja välittäminen kaikkien työtehtävien yhteydessä
- Avoapteekilta tuleviin yhteydenottoihin vastaaminen
- Muun terveysaseman henkilökunnan kouluttaminen ja perehdyttäminen
- Haipro-turvallisuusraportointi ja lääkehoitosuunnitelmat
- Lisäksi terveysasemakohtaiset tehtävät

Yhtenäisten terveysasemien farmasistipalvelujen malli

Arviointi farmasistipalvelujen integroitumisesta

- Terveysasemien ammattilaiset arvioivat, että
 - Farmasistien osaaminen tukee heidän työtään parhaiten osana moniammatillista tiimiä
 - Farmasistien erityisosaaminen tukee ammattilaisia arjen työssä ja keventää heidän työkuormaansa
 - Mahdollisuus nopeaan konsultointiin koetaan tärkeänä. Merkittäviä aiheita joista farmasisteja konsultoidaan ovat esimerkiksi asiakastietojärjestelmästä, asiakkaiden lääkityksistä, lääkkeiden saatavuudessa sekä resepti- ja lääkekorvausasioista

Farmasistien hoidon tarpeen arviointi

Tausta ja tavoite

1

Hoidon tarpeen arviointi on laillistetun terveydenhuollon ammattilaisen tekemä yksilöllinen arvio potilaan palveluntarpeesta.

2

Farmaseutit ovat aiemmin osallistuneet hoidon tarpeen arviointiin, mutta eivät ole kirjanneet sitä potilastietojärjestelmään.

3

Tavoitteena oli yhtenäistää farmaseuttien kirjaamiskäytäntöjä muiden ammattilaisten kanssa.

Tuloksia hoidon tarpeen arvioinnin käyttöönotosta

Kaikki terveysasemien farmaseutit ottivat hoidon tarpeen arvioinnin osaksi työnkulkuaan

Aikavälillä 25.4.–30.10.2024 yhteensä 2 312 hoidon tarpeen arviointia

Suurin osa arvioinneista tapahtui puhelimitse (63 %) tai sähköisen asioinnin kautta (35 %)

97 %:ssa arvioinneista potilas sai hoidon ensikontaktissa

Johtopäätöksiä

- Hoidon tarpeen arviointi onnistuttiin viemään käytäntöön osaksi terveysasemien farmaseuttien työnkulkua.
- On tärkeää pohtia tulevaisuudessa, miten hoidon tarpeen arviointi voidaan sisällyttää vielä vahvemmin farmaseuttien koulutukseen, jos farmaseutteja työllistyy laajemmin perusterveydenhuoltoon.

Farmasistien kausirokottamiseen osallistumisen kokeilu

Tausta ja tavoite

1

Rokotusoikeuden asetusmuutos tuli voimaan 1.5.2024. Helsingin kaupungin terveysasemilla oli mahdollisuus hyödyntää farmaseutteja syksyn 2024 kausirokotuksissa.

2

Tavoite oli sujuvoittaa kausirokotuksia ja helpottaa muiden ammattilaisten työtaakkaa.
Farmaseutit olivat osallistuneet aikaisemminkin kausirokotuksiin koronarokotteiden käyttökuntoon saattajina.

3

Farmasisteille järjestettiin lisäkoulutus, jossa keskityttiin tunnistettuihin osaamistarpeisiin, kuten pistotekniikan, rokotehaittojen ja kirjaamisen hallitsemiseen.

Tuloksia kausirokottamisen kokeilusta

Terveysasemat järjestivät rokotukset terveysasema-alueittain

- Rokotusaikataulu porrastettiin syys-marraskuulle <https://rokotukset.hel.fi/>

Terveysasemien, jolla oli farmaseuttiresurssi, kanssa sovittiin, miten työtehtävät priorisoidaan moniammatillisesti kausirokotusten aikana

- Kaikki terveysasemat halusivat hyödyntää resurssia pääasiassa koronarokotteiden käyttökuntoon saattoon ja ilmakuplatekniikan perehdyttämiseen hoitajille
- Farmaseuttia käytettiin rokottajana poissaolotilanteissa ja hiljaisempina päivinä
- Vapaaehtoiseen rokotuskokeiluun osallistui Helsingin kaupungin terveysasemilla työskentelevistä farmaseuteista kahdeksan (n= 8/11)

Farmaseutit käyttökuntoon saattoivat yhteensä 12 811 koronarokoteannosta

Johtopäätöksiä

- Farmaseuttien osallistuminen kausirokotuksiin keventää osaltaan muiden ammattilaisten työtaakkaa ja sujuvoittaa rokotuksia. Toimintamallin hyödyntämistä jatkettiin vuonna 2025.
- Toimintatapa edellyttää hyvin suunniteltua farmaseuttien lisäkoulutusta ja tiivistä yhteistyötä terveysasemien kanssa.
- Lisäkoulutuksen teoriaosuudesta aiotaan kokeilun ja kyselyn perusteella poistaa päällekkäisyyksiä sekä tuoda paremmin esiin, miten toimitaan pistostapaturmatilanteessa.

Farmasistin valmistelema resepti lääkärille

Tausta ja tavoite

1

Kaupungin kotihoidon palveluissa on jo käytössä toimintatapa, jossa tietyissä tilanteissa farmasistit valmistelevat reseptejä lääkäreille. Samanlaista toimintatapa haluttiin kokeilla terveysasemilla.

2

Tavoitteena reseptien uudistamisen sekä korjaus- ja muutospyyntöjen työnkulun sujuvoittaminen. Lääkemääräysvirheet sekä viiveet reseptien uudistamisessa voivat aiheuttaa potilaille vältettävissä olevaa haittaa.

3

Kokeilu aloitettiin neljällä terveysasemalla elokuussa 2024, ja kokeilua laajennettiin uuden toimintatavan vakioituessa.

Tuloksia reseptin valmistelun kokeilusta

Kokeiluun osallistui yhteensä 4 farmasistia sekä terveysasemien yhteistyölääkärit.

Lääkäreille valmisteltiin yhteensä 52 reseptiä (elokuu 13 kpl, syyskuu 39 kpl).
Kokeiluun osallistuneet lääkärit hyväksyivät kaikki heille valmistellut reseptit hyväksytyt sellaisenaan.

Toimintamallin laajennettiin kokeilun tulosten perusteella kaikille terveysasemille. Farmaseutit valmistelivat reseptejä lääkäreille ajanjaksolla 1.-30.9.2025 yhteensä 1811 kpl.

Johtopäätöksiä

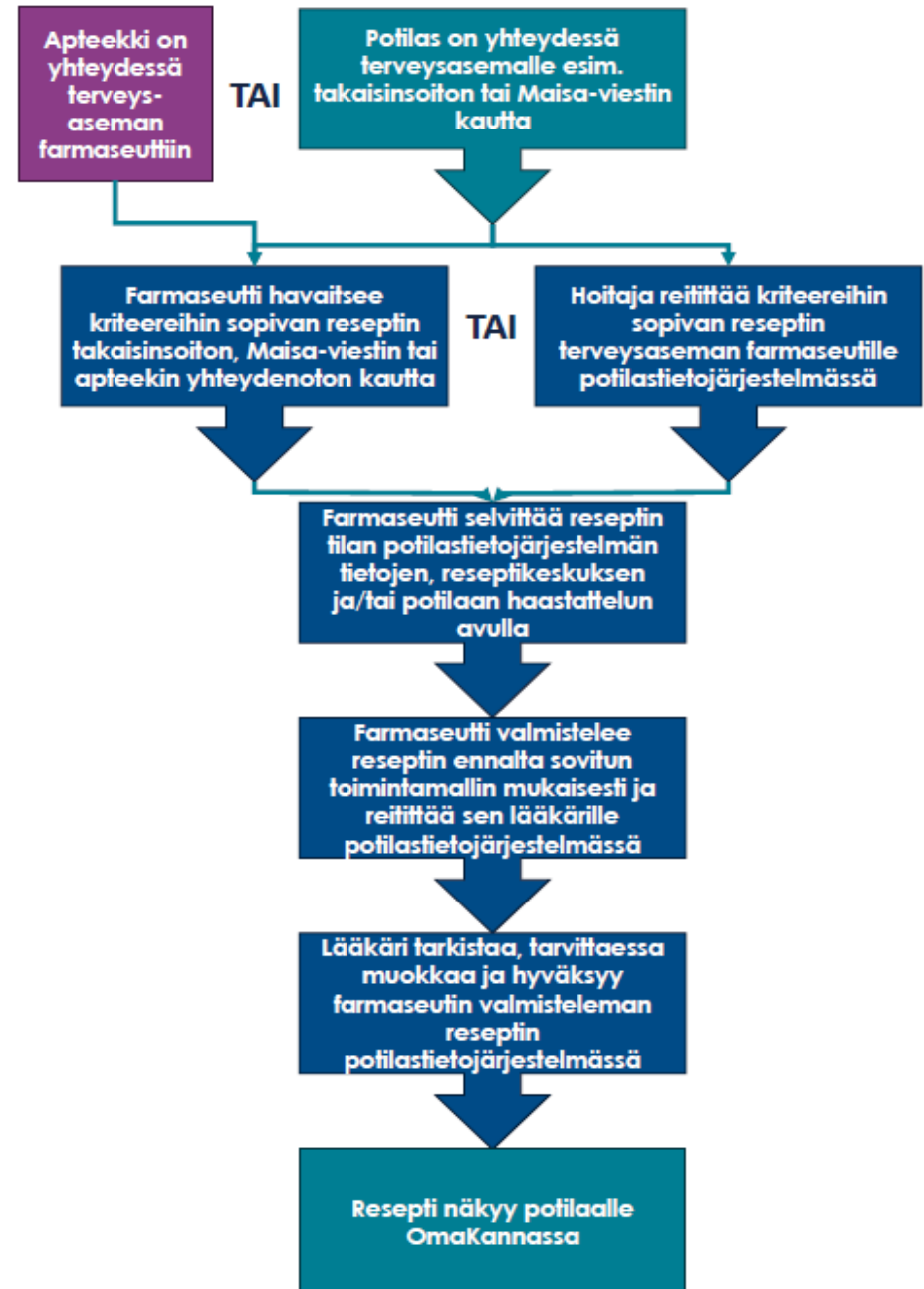
- Vaikka terveysasemilta oli vain muutama lääkäri mukana kokeilussa, esihenkilöt ja lääkärit olisivat tarvinneet heti alussa enemmän tukea kokeilun ohjeiden jalkauttamiseen ja toteutukseen.
- Lääkärit alkuun suhtautuivat hieman varauksella, mutta kun työnkulku selkeytyi, niin toimintamalli koettiin sujuvaksi.
 - Lääkärin tarkasteltava reseptit ”hieman eri silmillä” kuin rutiinipyynnöt.
 - Prioriteetti-nuoli koettiin alussa hämmentäväksi.
- Farmasistit kokevat työnkulun hyödylliseksi, koska ei tarvitse kuormittaa lääkäreitä konsultaatiopyynnöillä.
- Toteutuu reseptien kaksoistarkastus reseptien rakenteisessa luonnissa, jolloin lääkitysturvallisuus paranee.

Lääkärille valmistellun reseptin valmistelun prosessi

Farmasisti voi valmistella reseptipyynnön korjauksineen lääkärille tapauksissa, joissa

- Resepti on jo niin vanha, ettei sitä voi uusia
- Lääkevalmisteella saatavuushäiriö
- Lääkevalmiste poistunut markkinoilta
- Annosjakelun valikoimassa muutos tai puute
- Potilaalle aloitetaan annosjakelu ja tarvitaan annosjakelureseptit
- Reseptissä jokin puute, esim. erillisselvitysmerkintä
- Reseptin kokonaismäärässä puute
- Reseptille pyydetään jotain muuta kuin lääkevalmistetta, esim. haavahoitotuotteita tai tilanjatke
- "Vääränlaista" reseptiä uudistettu toistuvasti
- Tarvitaan resepti sairaala-apteekkia varten

Farmasistien palvelujen tuotteistaminen

Tausta ja tavoite

Tuotteistamisen tavoitteita:

- Tuotteistaa ja kuvata yksilöllisesti terveystaseman palvelut, joissa farmasisti on mukana tai voi osallistua palvelun tuottamiseen.
- Selvittää tuotetasolla hinnat palveluille ja kehittää yksittäisen palvelutuotteen kustannustehokkuutta.
- Luoda tuotteistuksen alusta ja rakenteet, jotka mahdollistavat moniammatillisen työn koordinoinnin ja yhteistyön kustannustehokkuuden arvioinnin: kuinka palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti, kun työsuoritteet toteuttaa oikea sote-ammattilainen varhaisessa.

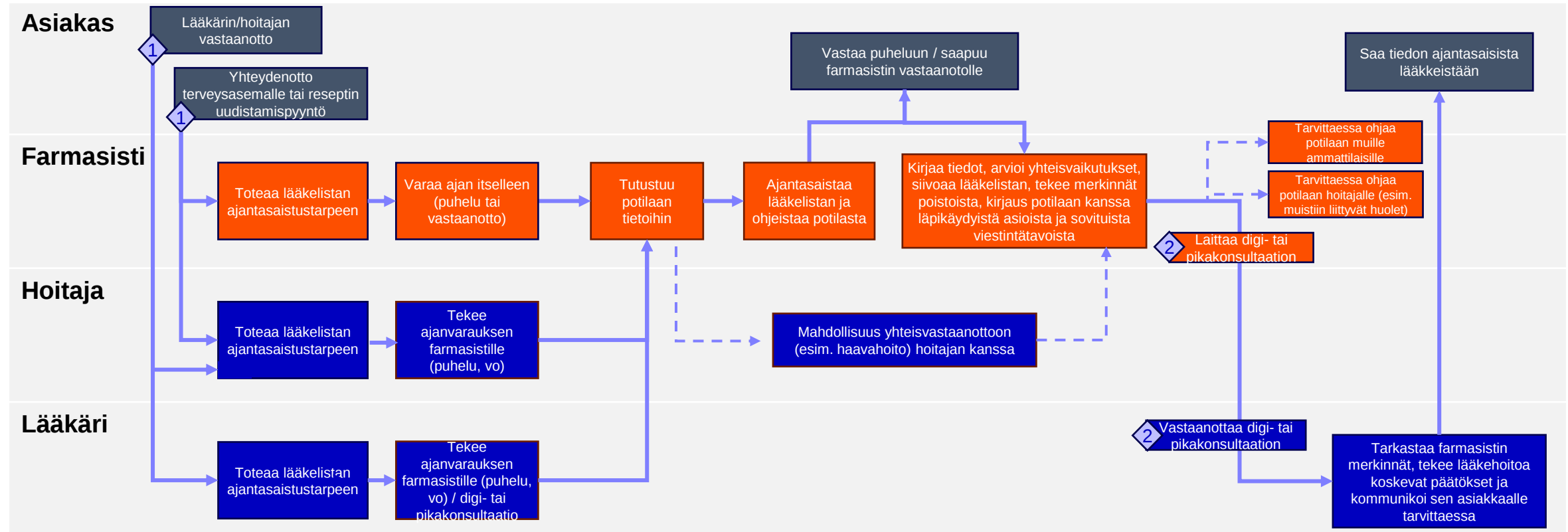
Tuotteistukseen valitut farmasistien terveystasemilla tekevät palvelut

1. Lääkityksen ajantasaistaminen
2. Lääkityksen turvatarkastus
3. Varfariini-NOAC-vaihto
4. PKV-lääkityksen kartoitus
5. Reseptin uudistamispyynnön esivalmistelu

Tuotteistamisessa tuotteet hahmoteltiin, prosessit kuvattiin ja pilkottiin yksittäisiin tehtäviin ja vaiheisiin siten, että jokaisen vaiheen kesto pystyttiin laskemaan.

Esimerkki farmasistin tuottamasta lääkityksen ajantasaistamisen prosessin kuvauksesta

Lääkityksen ajantasaistaminen

1 Ammattilainen tunnistaa tarpeen lääkityksen ajantasaistamiselle, mikäli jokin seuraavista kriteereistä täyttyy

- **Potilaaseen liittyvät:** Paljon palveluita käyttävät, krooninen sairaus (mm. diabetes, astma, depressio, sydän, haavahoito), epäselvyys lääkkeen käytöstä, annosjakelun aloitus
- **Lääkelistaan liittyvät:** Lääkelista sekava, pitkä (yli 5-7 lääkettä), ei ajantasaistettu yli vuoteen tai ei koskaan ajantasaistettu

2 Laittaa digi- tai pikakonsultaation lääkärille, jos

- Lääkäriltä odotetaan kannanottoa tai näkemystä lääkelistan ajantasaistamiseen liittyen (esim. jos tarve poistaa lääkkeitä) tai lääkityksen hallintaan liittyy toimenpiteitä (esim. lääke käytössä ja kohta lopussa; vaatii reseptin uudistamista). Muissa tapauksissa kirjaus on muiden ammattilaisten löydettävissä potilastietojärjestelmässä.